

การปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสารวิชาภาษาอังกฤษ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจันลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุบลราชธานี เขต 5

A Development of Creative Thinking in Language Based on Communicative Approach for
Prathomsuksa 6 Students of Ban Chanla School under Ubon Ratchathani Primary
Educational Service Area Office 5

พรชัย เกตุทองดี* และ อีรุดดี เอกะกุล**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาก่อนและหลังการปฏิบัติการโดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจันลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจันลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา จำนวน 12 แผน มีค่าเฉลี่ย 4.62 อยู่ในระดับดีมาก 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา มีค่าอำนาจจำแนก 0.30-0.32 และค่าความเชื่อถือได้ทั้งฉบับ 0.971 (2) แบบทดสอบท้ายวงจร วงจรที่ 1 มีค่าอำนาจจำแนก 0.29- 0.32 ค่าความเชื่อถือได้ 0.977 วงจรที่ 2 มีค่าอำนาจจำแนก 0.31-0.33 ค่าความเชื่อถือ 0.976 และวงจรที่ 3 มีค่าอำนาจจำแนก 0.29-0.32 ค่าความเชื่อถือ 0.977 (3) แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู (4) แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน (5) แบบสัมภาษณ์นักเรียน (6) แบบบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยของประชากรและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง Life style ได้ผลการปฏิบัติการมีลักษณะเป็นบันไดเวียน 3 วงจร ประกอบด้วย วงจรที่ 1 เรื่อง Occupation วงจรที่ 2 เรื่อง Food and Drink วงจรที่ 3 เรื่อง My Free Time ผลการปฏิบัติการในวงจรปฏิบัติการที่ 1 พบว่าขึ้นวางแผน วางแผนการสอนโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามรูปแบบการสอนของ Littlewood ซึ่งมีขั้นตอนในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ขึ้นปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ทันตามแผนที่กำหนดไว้ ยังไม่เป็นระบบ ขึ้นสังเกตการณ์บันทึกผลการจัดการเรียนรู้และสัมภาษณ์นักเรียนนักเรียนให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม นักเรียนไม่เข้าใจในขั้นตอน

*ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

**รองศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี : อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การเขียน ต้องการทำกิจกรรมกลุ่มและเกณฑ์การประเมินยากมากเกินไป ขึ้นสะท้อนผลการปฏิบัติ หลังจากสิ้นสุดการปฏิบัติการในวงจรที่ 1 พบว่านักเรียน จำนวน 10 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ครูจึงสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนดังกล่าวโดยใช้เวลาในช่วงซ่อมเสริม ผู้วิจัยได้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้เดิม โดยปรับเวลาในกิจกรรมขั้นนำไปใช้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาให้นักเรียนได้ฝึกมากขึ้น ให้นักเรียนทุกคนได้ฝึกและมีส่วนร่วมในกิจกรรม พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างให้ชัดเจนและบอกเกณฑ์การให้คะแนน ให้กับนักเรียนอย่างละเอียด หลังการสอนซ่อมเสริมนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ผลการปฏิบัติการในวงจรปฏิบัติที่ 2 พบว่า ขั้นวางแผน นำข้อดี ข้อบกพร่อง ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มาแก้ไขปรับปรุงในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ กิจกรรมการสอนมีระบบมากขึ้น นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมในชั้นฝึกภาษาและขั้นนำไปใช้มากขึ้น ขั้นสังเกตการณ์ นักเรียนสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม การเล่นเกม ปฏิบัติตามกติกาได้ดี นักเรียนกล้าแสดงออก ขึ้นสะท้อนผลการปฏิบัติ หลังจากสิ้นสุดการปฏิบัติการในวงจรที่ 2 พบว่า นักเรียน จำนวน 5 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ครูจึงสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนดังกล่าวโดยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้เดิมมาปรับกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นนำไปใช้ ครูทำกิจกรรมเป็นกลุ่มก่อน ให้นักเรียนมีความมั่นใจและได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แล้วจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมเดี่ยว ในขณะที่ฝึกเขียนคำ เขียนวลี เขียนประโยค และตั้งชื่อเรื่องจากรูปภาพ ครูให้นักเรียนสามารถหาคำศัพท์ได้จาก Dictionary เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์เพิ่มมากขึ้นและอธิบายการใช้ part of speech ที่นำมาใช้เป็นส่วนขยายในคำ วลี และประโยคมากขึ้นและยกตัวอย่างชัดเจน หลังการสอนซ่อมเสริมนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ผลการปฏิบัติการในวงจรปฏิบัติที่ 3 พบว่า ขั้นวางแผน ได้นำนำข้อดี ข้อบกพร่อง ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 มาแก้ไขปรับปรุงในวงจรปฏิบัติการที่ 3 ขั้นปฏิบัติการ นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมในชั้นฝึกภาษาและขั้นนำไปใช้มากขึ้น ทำกิจกรรมกลุ่มก่อนในชั้นฝึกภาษาแล้วจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมเดี่ยว นักเรียนเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อน ใช้ Dictionary ในการค้นหาคำศัพท์ ขั้นสังเกตการณ์ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ตั้งใจทำงานมากขึ้นและไม่คัดลอกผลงานของเพื่อน ขึ้นสะท้อนผลการปฏิบัติ หลังจากสิ้นสุดการปฏิบัติการในวงจรที่ 3 พบว่านักเรียน จำนวน 4 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ครูจึงสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนดังกล่าวโดยได้นำโดยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้เดิมมาปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น ในขั้นนำไปใช้ ครูทำกิจกรรมเป็นกลุ่มก่อนแล้วจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมเดี่ยว ในขณะที่ฝึกเขียนคำ เขียนวลี เขียนประโยคและตั้งชื่อเรื่องจากรูปภาพ ครูให้นักเรียนสามารถหาคำศัพท์ได้จาก Dictionary เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์เพิ่มเติม หลังการสอนซ่อมเสริมนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม

2. การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาก่อนและหลังการปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจันลา พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังปฏิบัติการสูงกว่าก่อนปฏิบัติการ

คำสำคัญ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร, การวิจัยปฏิบัติการ, ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to study a development of creative thinking in language based on communicative approach for Prathomsuksa 6 students and to compare the result of a development of creative thinking in language based on communicative approach for Prathomsuksa 6 students of Ban Chanla School, under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5. The samples were 25 Prathomsuksa 6 students of Ban Chanla School, under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5, in the second semester of the academic year 2011. They were selected by purposive sampling. The research instruments were divided into two: 1) The experimental instrument was 12 lesson plans based on communicative approach to develop the creative thinking in language, the average was 4.62 ; 2) the instruments used to gather data were (1) the test of creative thinking in language, the discrimination of the test ranged from 0.30-0.32 and the coefficient alpha was 0.971; (2) The first final test discrimination ranged from 0.29-0.32 and the coefficient alpha was 0.977 ; the second final test discrimination ranged from 0.31-0.33 and the coefficient alpha was 0.976 and the third final test discrimination ranged from 0.29-0.32 and the coefficient alpha was 0.977 ; (3) the records of the teaching behaviors ; (4) the records of the learning behaviors, (5) the interview form and (6) the daily recordings. Statistics used in the research were percentage, mean and standard deviation.

The research findings were as follows:

1. A development of creative thinking in language based on communicative approach for Prathomsuksa 6 students of Ban Chanla School, in Life style Unit, used the technique of action research. The results of development were three ladder system circles: the first was Occupation, the second was Food and Drink and the third was My Free Time. The results of the first ladder system circle: Step 1 plan : prepare the lessons plan by use communicative approach's Littlewood, Step 2 action: the teacher can't follow the lesson plan in time and no system for teaching, Step 3 observation: form the interview students don't understand for writing in words, phrases and sentences and the rubric score was difficult, Step 4 reflection: after the first ladder system circle ten students didn't passed the criteria (had sixty percent of total scores). Thus the teacher taught ten students again in free time by use the old lesson plan and improves in practice step for creative thinking in language by to give more time. Explain and give more the sample for writing and criteria. After taught again everyone passed the criteria. The results of the second ladder system circle: Step1 plan: improve in some strength and weak point from the first ladder system circle for plan to teaching, Step 2 action: the teacher can follow the lesson plan in time and good system for teaching. The student had more time to practice in practice step and production step, Step3 observation: students enjoyed to study and play game. They can show off, Step 4 reflection: after the second ladder system circle 5 students didn't passed the criteria. Then the teacher taught five students again in free time by use the old lesson plan and improves in

practice step for creative thinking in language by use group activity. The student can help each other before practice individual. They can use dictionary while doing activity in writing words, phrase and sentences. Explain and give more the sample part of speech for use in phrase and sentences. After taught again everyone passed the criteria. The results of the third ladder system circle: Step1 plan: improve in some strength and weak point from the second ladder system circle for plan to teaching, Step 2 action: The student had more time to practice in practice step and production step. Practice students in group before individual. The clever students can help the other. They can use dictionary in doing activity, Step3 observation: students attended to study and do activity. They didn't copy their friends, Step 4 reflection: after the third ladder system circle 4 students didn't passed the criteria. Then the teacher taught four students again in free time by use the old lesson plan and improves in practice step for creative thinking in language by use group activity. They can use dictionary while doing activity in writing words, phrase and sentences. After taught again everyone passed the criteria.

2. In comparing a development of creative thinking in language before and after using communicative approach in English subject for Prathomsuksa 6 students of Ban Chanla School, It was found that the mean was higher before learning.

คำสำคัญ A Development of Creative Thinking in Language Based on Communicative Approach, Action Research, Creative Thinking in language

บทนำ

สังคมโลกในปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและ ความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้ และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (กรมวิชาการ 2551 : 1)

ในยุคข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูง การปูพื้นฐาน การคิดและส่งเสริมการคิดให้แก่เด็กและผู้เรียน จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่เยาว์วัยจะช่วยพัฒนาความคิดให้ก้าวหน้า ส่งผลให้สติปัญญาเฉียบแหลม เป็นคนรอบคอบ ตัดสินใจได้ถูกต้อง สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข (ประพันธ์ศิริ สุเสารัง 2553 : 5) การคิดมีความสำคัญต่อมนุษย์มาก จำเป็นที่ผู้สอนต้องพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถคิดจนเป็นนิสัย ดังระบุไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 มาตราที่ 24(2) และ (3) เน้นให้มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิดและฝึกผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น ด้วยตนเอง (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน 2547 : 7)

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถรวบรวมความรู้ ความคิดเดิมแล้วสร้างเป็นความคิดของตนเอง แสดงความคิดหลายทิศทาง โดยนำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานทำให้เกิดความคิดใหม่ (สุคนธ์ สินธพานนท์ และคนอื่นๆ 2552 : 30) ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสำคัญต่อเด็ก ทำให้เด็กสามารถสร้างความคิดสร้างสรรค์จินตนาการไม่จนต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่กำหนด ความคิดสร้างสรรค์ เป็นพลังทางความคิดที่เด็กทุกคนมีมาแต่กำเนิด หากได้รับการกระตุ้นการพัฒนาพลังแห่งการสร้างสรรค์จะทำให้เด็กเหล่านั้นเป็นคนที่มีอิสระทางความคิด มีความคิดที่ฉีกกรอบและสามารถหาหนทางในการที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ (สุวิทย์ มูลคำ 2547 : 20)

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร เป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนสามารถใช้ประโยคและคำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลายชนิด ในโอกาสต่างๆ กัน ซึ่งต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2545 :10) ผู้เรียนสามารถสื่อสารโดยการฟัง การพูด การอ่านและเขียนได้ในชีวิตประจำวัน โดยเน้นกิจกรรมที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด โดยบูรณาการทักษะดังกล่าวเข้าด้วยกัน ในลักษณะที่เรียกว่าทักษะสัมพันธ์ (ครินทิพย์ รักษาสัตย์และคนอื่นๆ 2547 : 28) เป็นการสอนตามกระบวนการความคิดของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะ ให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนได้ฝึกพูด รู้จักรับฟังผู้อื่นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน (พรสวรรค์ สิปโป 2550 : 28)

การวิจัยปฏิบัติการเป็นกระบวนการวิจัยที่กระทำโดยครูผู้สอน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและนำมาปรับปรุงการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลการสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองจากนักเรียน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหาวิธีการใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาในขณะที่กำลังดำเนินการวิจัย อันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ โดยผู้วิจัยสามารถดำเนินการได้หลายๆ ครั้ง จนกระทั่งผลการปฏิบัติงานนั้นบรรลุตามจุดประสงค์ (ธีรวุฒิ เอกะกุล 2552 : 5)

ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง Life style มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่อง Occupation, Food and Drink, My Free Time สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนใช้ภาษาในการสื่อสารได้น้อย ขาดความคิดสร้างสรรค์ ผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 48.75 ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ คือ ร้อยละ 60 ซึ่งเกี่ยวข้องกับนักเรียนและเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว นักเรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารและพัฒนาทักษะการคิดได้เป็นอย่างดี ผลปรากฏว่านักเรียนใช้สามารถในการสื่อสารได้น้อย ขาดความคิดสร้างสรรค์ ไม่กล้าแสดงความคิดที่แปลกใหม่ พูดหรือเขียนตามตัวอย่างที่ครูกำหนดให้เท่านั้น บอกชนิดของคำศัพท์ หน้าที่ของคำศัพท์และประโยคไม่ได้ ทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้คำศัพท์ในการพูดหรือเขียน เป็นวลี เป็นประโยคได้อย่างถูกต้อง ต้องรอข้อมูลหรือคำแนะนำจากครูเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือการสื่อสารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนสามารถใช้คำศัพท์ ประโยค หลายชนิดในโอกาสต่าง ๆ กัน ซึ่งต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา เน้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะ สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ในชีวิตประจำวัน การปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร จะช่วยให้ผู้เรียนรู้คำศัพท์ ประเภทของคำ หน้าที่ของคำ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ในการสร้างคำศัพท์เป็นวลี ประโยคหรือเป็นข้อความได้อย่างหลากหลาย สามารถนำภาษาในการสื่อสารได้ ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างเต็มตามศักยภาพ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการพัฒนาคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร วิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจันลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีจากผู้เชี่ยวชาญ นักการศึกษาของไทยและของต่างประเทศ ผู้วิจัยเชื่อว่าจากสภาพของนักเรียนที่เป็นอยู่ เมื่อได้ปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสารแล้ว จะทำให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างเต็มตามศักยภาพ เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจันลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ก่อนและหลังการปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจันลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจันลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง
2. ขอบเขตเนื้อหา เป็นเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาอังกฤษ ช่วงชั้นที่ 2 หลักสูตรโรงเรียนบ้านจันลา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง Life style เนื้อหาประกอบด้วย 1.Occupation 2. Food and Drink 3. My Free Time
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2555-19 มีนาคม 2555 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 12 ชั่วโมง (ไม่รวมเวลาในการทดสอบและเวลาในการสอนซ่อมเสริม)
4. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระ การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามวิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร
ตัวแปรตาม ผลการปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา 3 ด้าน คือ ความคิดคล่อง
ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ ดำเนินการทั้งหมด 3 วงจร แต่ละวงจร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวางแผน 2) ขั้นปฏิบัติการ 3)การสังเกตและ 4) ขั้นสะท้อนผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ประเภท คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน ได้ค่าเฉลี่ย 4.62 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาก่อนและหลังปฏิบัติการ มีค่าอำนาจจำแนก 0.30-0.32 ค่าความเชื่อถือได้ 0.971 (2) แบบทดสอบย่อยวงจรที่ 1 ค่าอำนาจจำแนก 0.29-0.32 ค่าความเชื่อถือได้

0.977 แบบทดสอบย่อยวงจรที่ 2 ค่าอำนาจจำแนก 0.31-0.33 ค่าความเชื่อถือได้ 0.976 และแบบทดสอบย่อยวงจรที่ 3 ค่าอำนาจจำแนก 0.29-0.32 ค่าความเชื่อถือได้ 0.977 (3) แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู (4) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน (5) แบบสัมภาษณ์นักเรียน (6) แบบบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้ช่วยวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนการทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายก่อนและหลังปฏิบัติการ ในแต่ละวงจร โดยหาค่าเฉลี่ย โดยพิจารณาจำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด ที่มีคะแนนรวมความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ทั้ง 3 ด้านคือ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่ม ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ในแต่ละวงจร โดยใช้ สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยของประชากร ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลจากการที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนและข้อมูลจากการบันทึกผล การจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัย นำมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหารูปเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. การปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง Life style ได้ผลการปฏิบัติการ มีลักษณะเป็นบันไดเวียน 3 วงจร ประกอบด้วย วงจรที่ 1 เรื่อง Occupation วงจรที่ 2 เรื่อง Food and Drink วงจรที่ 3 เรื่อง My Free Time ผลการปฏิบัติการในวงจรปฏิบัติการที่ 1 พบว่า ขั้นวางแผน วางแผนการสอนโดยใช้วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามรูปแบบการสอนของ Littlewood ซึ่งมีขั้นตอนในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ขั้นปฏิบัติการ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ทันตามแผนที่กำหนดไว้ ยังไม่เป็นระบบ ขั้นสังเกตการณ์บันทึกผลการจัดการเรียนรู้และสัมภาษณ์นักเรียนนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม นักเรียนไม่เข้าใจในขั้นตอน การเขียน ต้องการทำกิจกรรมกลุ่ม และเกณฑ์การประเมินยากมากเกินไป ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ หลังจากสิ้นสุด การปฏิบัติการในวงจรที่ 1 พบว่า นักเรียน จำนวน 10 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ครูจึงสอนซ่อมเสริม ให้กับนักเรียนดังกล่าวโดยใช้เวลาในช่วงซ่อมเสริม ผู้วิจัยได้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้เดิม โดยปรับเวลาในกิจกรรม ขั้นนำไปใช้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาให้นักเรียนได้ฝึกมากขึ้น ให้นักเรียนทุกคนได้ฝึกและมีส่วนร่วม ในกิจกรรม พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างให้ชัดเจนและบอกเกณฑ์การให้คะแนน ให้กับนักเรียนอย่างละเอียด หลังการสอนซ่อมเสริมนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ผลการปฏิบัติการในวงจรปฏิบัติการที่ 2 พบว่า ขั้นวางแผน ได้นำข้อดี ข้อบกพร่อง ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มาแก้ไขปรับปรุงในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ขั้น ปฏิบัติการ กิจกรรมการสอนมีระบบมากขึ้น นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมในชั้นฝึกภาษา และขั้นนำไปใช้มากขึ้น นำไปใช้ ครูอธิบายเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนและความหมายของคำว่าความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่ม ให้นักเรียนฟังอย่างชัดเจน ขั้นสังเกตการณ์ นักเรียนสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม การเล่นเกม ปฏิบัติตามกติกาได้ดี นักเรียนกล้าแสดงออก ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ หลังจากสิ้นสุดการปฏิบัติการในวงจรที่ 2 พบว่า นักเรียน จำนวน 5 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ครูจึงสอนซ่อมเสริม ให้กับนักเรียนดังกล่าวโดยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้เดิม มาปรับกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นนำไปใช้ ครูทำกิจกรรมเป็นกลุ่มก่อน ให้นักเรียนมีความมั่นใจและได้ช่วยเหลือ

ซึ่งกันและกัน แล้วจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมเดี่ยว ในขณะที่ฝึกเขียนคำ เขียนวลี เขียนประโยค และตั้งชื่อเรื่องจากรูปภาพ ครูให้นักเรียนสามารถหาคำศัพท์ได้จาก Dictionary เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์เพิ่มมากขึ้นและอธิบายการใช้ part of speech ที่นำมาใช้เป็นส่วนขยายในคำ วลี และประโยคมากขึ้นและยกตัวอย่างชัดเจน หลังการสอนซ่อมเสริมนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ผลการปฏิบัติการในวงจรปฏิบัติที่ 3 พบว่า ขั้นวางแผนได้นำมาข้อดี ข้อบกพร่อง ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 มาแก้ไขปรับปรุงในวงจรปฏิบัติการที่ 3 ขั้นปฏิบัติการ นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมในชั้นฝึกภาษาและขั้นนำไปใช้มากขึ้น ทำกิจกรรมกลุ่มก่อนในชั้นฝึกภาษาแล้วจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมเดี่ยว นักเรียนเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อน ใช้ Dictionary ในการค้นหาคำศัพท์ ขึ้นสังเกตการณ์ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ตั้งใจทำงานมากขึ้นและไม่คัดลอกผลงานของเพื่อน ขึ้นสะท้อนผลการปฏิบัติ หลังจากสิ้นสุดการปฏิบัติการในวงจรที่ 3 พบว่า นักเรียน จำนวน 4 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ครูจึงสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนดังกล่าวโดยได้นำโดยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้เดิมมาปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น ในขั้นนำไปใช้ ครูทำกิจกรรมเป็นกลุ่มก่อนแล้วจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมเดี่ยว ในขณะที่ฝึกเขียนคำ เขียนวลี เขียนประโยคและตั้งชื่อเรื่องจากรูปภาพ ครูให้นักเรียนสามารถหาคำศัพท์ได้จาก Dictionary เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์เพิ่มเติม หลังการสอนซ่อมเสริมนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม

2. การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ก่อนและหลังการปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสารวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านจันลา พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังปฏิบัติการสูงกว่าก่อนปฏิบัติการ

อภิปรายผล

1. การปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการที่มีลักษณะเป็นบันไดเวียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นวางแผน ผู้วิจัยได้สำรวจสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สร้างเครื่องมือและวางแผนการจัดการเรียนรู้ ปฐมนิเทศผู้ช่วยวิจัยและนักเรียน 2) ขั้นปฏิบัติการตามแผน ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา 3) ขึ้นสังเกตการณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การตรวจใบงาน การทำแบบทดสอบ การจดบันทึก การสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบย่อยท้ายวงจร แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา 4) ขึ้นสะท้อนผล ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นปฏิบัติการและขึ้นสังเกตการณ์ มาวิเคราะห์ อภิปราย สรุปผลการปฏิบัติการและหาแนวทาง แก้ไขปัญหาที่พบ ทั้งบทบาทของผู้วิจัยและบทบาทของผู้เรียนในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในวงจรถัดไป จากผลการปฏิบัติการในวงจรที่ 1 พบว่านักเรียน จำนวน 10 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ครูจึงสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนดังกล่าวโดยใช้เวลาในช่วงซ่อมเสริม ผู้วิจัยได้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้เดิม โดยปรับเวลาในกิจกรรมขั้นนำไปใช้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาให้นักเรียนได้ฝึกมากขึ้น ให้นักเรียนทุกคนได้ฝึกและมีส่วนร่วมในกิจกรรม พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างให้ชัดเจนและบอกเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนคำศัพท์ การเขียนประโยค และการตั้งชื่อเรื่อง ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ใน 3 ด้าน คือ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ให้กับนักเรียนอย่างละเอียด หลังการสอนซ่อมเสริมนักเรียนทุกคนสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสะท้อนผลในวงจรที่ 1 มาวางแผนปรับปรุงและนำไปปฏิบัติการในวงจรที่ 2 ผลการปฏิบัติการพบว่า มีนักเรียน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม จำนวน 5 คน ซึ่งลดลงจากรวงจักรปฏิบัติการที่ 1 เนื่องจากได้นำ

ข้อบกพร่องจากการปฏิบัติการในวงจรที่ 1 มาปรับปรุงแก้ไข ตรงตามรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ โดยการใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Lewin (Kemmis and McTaggart 1991 : 11, อ้างถึงใน จีรวุฒิ เอกะกุล 2552 : 36) ซึ่งวิจัยปฏิบัติการมีการกระทำซ้ำตามวงจรปฏิบัติการจนกว่าจะได้ผลปฏิบัติการตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนดังกล่าวโดยใช้เวลาในช่วงซ่อมเสริม โดยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้เดิมมาปรับกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นนำไปใช้ ผู้วิจัยทำกิจกรรมเป็นกลุ่มก่อน ให้นักเรียนมีความมั่นใจและได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แล้วจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมเดี่ยว ในขณะที่ฝึกเขียนคำ เขียนวลี เขียนประโยค และตั้งชื่อเรื่องจากรูปภาพ ผู้วิจัยให้นักเรียนสามารถหาคำศัพท์ได้จาก Dictionary เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์เพิ่มมากขึ้นและอธิบายการใช้ part of speech ที่นำมาใช้เป็นส่วนขยายในคำ วลี และประโยคมากขึ้น และยกตัวอย่างชัดเจน หลังจากการสอนซ่อมเสริมนักเรียนทุกคนสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสะท้อนผลในวงจรที่ 2 วางแผนปรับปรุงและนำไปปฏิบัติการในวงจรที่ 3 ผลการปฏิบัติการพบว่านักเรียน จำนวน 4 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ผู้วิจัยจึงสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนดังกล่าวโดยใช้เวลาในช่วงซ่อมเสริม โดยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้เดิมมาปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น ทำกิจกรรมให้ช้าลง ในขั้นนำไปใช้ผู้วิจัยทำกิจกรรมเป็นกลุ่มก่อนเพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจและได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แล้วจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมเดี่ยว ในขณะที่ฝึกเขียนคำ เขียนวลี เขียนประโยคและตั้งชื่อเรื่องจากรูปภาพ ผู้วิจัยให้นักเรียนสามารถหาคำศัพท์ได้จาก Dictionary ครูอธิบายเกณฑ์การประเมินการเขียนคำ การเขียนประโยคและการตั้งชื่อเรื่อง จากรูปภาพที่กำหนดให้ ยกตัวอย่างการเขียนแต่ละประเภทให้นักเรียนดูอย่างละเอียด หลังจากการสอนซ่อมเสริมนักเรียนทุกคนสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสารสื่อสาร มีขั้นตอนในการสอนประกอบด้วย 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นสอน แบ่งออกเป็น 3 ขั้นคือ (2.1) ขั้นนำเสนอเนื้อหา (2.2) ขั้นฝึกปฏิบัติ (2.3) ขั้นนำไปใช้ 3) ขั้นสรุป และ 4) ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ประเมินผลพฤติกรรมการเรียนรู้โดยการสังเกต การสัมภาษณ์และการทดสอบ ผลการปฏิบัติการ พบว่า การสอนโดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสารสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาได้ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร ตามขั้นตอนคือ 1) นำเข้าสู่บทเรียน โดยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยใช้ เกม เพลง รูปภาพ ให้นักเรียนสนุกสนาน กล้าแสดงออก นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ อาริวรรณ เอี่ยมสะอาด (2546 : 116) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสอนเพื่อการสื่อสาร ขั้นสร้างความสนใจ (Engage) เป็นขั้นที่ครูเรียกความสนใจให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและอยากเรียน โดยมีสื่อ และกิจกรรมช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน เช่น เกมภาษา การตั้งคำถาม กระตุ้นการคิดและการโต้ตอบ ซึ่งครูสามารถตรวจสอบพื้นฐานของผู้เรียนโดยใช้รูปภาพ หรือเล่า เรื่องที่ท้าทายให้นักเรียนพูด 2) ขั้นสอน นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ โครงสร้างประโยค นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ครบทั้ง 4 ทักษะตามสถานการณ์ต่างๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจตามเนื้อหาต่างๆ สามารถเชื่อมโยงความรู้ นำมาใช้ในการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดตามลักษณะการคิดได้ในแต่ละกิจกรรม นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดจากกิจกรรมต่างๆ โดย การคิดคำ การสร้างประโยคและการตั้งชื่อเรื่อง โดยใช้รูปภาพเป็นสื่อ ให้นักเรียนมีทักษะทางภาษาดีขึ้น สอดคล้องกับ ละเอียด จุฑานันท์ (2541 : 112 –114) กล่าวว่า ขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เรียกว่าเป็น การสอนแบบ PPP (Presentation, Practice and Production) คือ ขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation) เป็นขั้นเริ่มต้นการเรียนรู้ ซึ่งครูจะให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน การสอนในขั้นนี้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และรูปแบบภาษาที่ใช้จริงโดยทั่วไป รวมทั้งวิธีการใช้ภาษา ตั้งแต่การออกเสียง

ความหมายคำศัพท์ และโครงสร้างไวยากรณ์ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ขั้นการฝึกปฏิบัติ (practice) เป็นขั้นฝึกให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียนอย่างถูกต้องในลักษณะของการฝึกแบบควบคุม ไปสู่การฝึกแบบค่อยๆ ปลดปล่อยให้ปฏิบัติเองมาก ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production) เป็นขั้นนำภาษาที่เรียนไปใช้จริง จัดเป็นขั้นถ่ายโอนสิ่งที่เรียนรู้ในชั้นเรียน ไปสู่การนำภาษาไปใช้จริงนอกชั้นเรียน การฝึกในขั้นนี้มุ่งให้ ผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียนแล้วอย่างอิสระ และมีความมั่นใจที่จะสื่อสารตามความต้องการของตน 3) ขั้นสรุปและขั้นประเมินผล นักเรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้ในแต่ละขั้นตอนในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ตามลักษณะการคิดทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความคิดคล่อง ด้านความคิดยืดหยุ่น และด้านความคิดริเริ่ม ขั้นประเมินผล นักเรียนทำผลงาน ใบงานได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับเกณฑ์ในการประเมิน ทำให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนหลังเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับ อาริวรรณ เอี่ยมสะอาด (2546 : 116) กล่าวว่า ขั้นสรุปหรือขั้นเสริมทักษะหลังเรียน (Wrap Up) เป็นขั้นที่ครูจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจภายหลังการฝึกหัดใช้ภาษา ในขั้นนี้ครูจะส่งเสริมให้นักเรียนไตร่ตรอง และประเมินการเรียนการสอนตามสภาพจริงซึ่งครูอาจเป็นผู้ประเมิน หรือนักเรียนประเมินตนเอง ประเมินเพื่อน หรือประเมินเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ ในการสังเกตและการสะท้อนผลการปฏิบัติ ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนและสัมภาษณ์ แบบบันทึกผลหลังการจัด การเรียนการสอน นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน สนใจ ตั้งใจ และกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม กล้าแสดงออก สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง นักเรียนได้รับความรู้คำศัพท์ หมายความว่า เข้าใจโครงสร้างประโยคและได้ฝึกทักษะทางภาษามากขึ้น ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนคำศัพท์ เขียนวลี เขียนประโยค และตั้งชื่อเรื่อง โดยใช้รูปภาพเป็นสื่อได้ ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการคิด นำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ในด้านความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่ม ได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อีริช เนตรนอมศักดิ์ (2549 : 31) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา คือความสามารถของบุคคลในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสะท้อนความคิดออกมา เป็นคำ วลี หรือประโยค ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะมีความสามารถในการคิดหลายแง่หลายมุม

2. การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาก่อนและหลังการปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสารวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ก่อนปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร นักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.77 หลังปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร นักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 74.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.40 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยหลังปฏิบัติการสูงกว่าก่อนปฏิบัติการ ซึ่งสอดคล้องกับ สมใจ สุรินทร์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ 4 MAT กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบ้านทองหลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4 MAT มีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งในด้านความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่ม และสอดคล้องกับ พรรณทิพย์ ผดุงมุลตรี (2550 : บทคัดย่อ) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนแฉก ที่เรียนโดยใช้การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก วิชาภาษาอังกฤษ ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจากกิจกรรมที่หลากหลายทุกขั้นตอน โดยเน้นทักษะกระบวนการคิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาจากการฝึกคิดอย่างอิสระ หลากหลายทิศทางโดยการคิดเชื่อมโยงจากประสบการณ์เดิมและการบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่นๆ อย่างเป็นระบบ ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเขียนคำ การเขียนประโยค และการตั้งชื่อเรื่องโดยใช้ภาพเป็นสื่อได้ เป็นสื่อในการฝึกปฏิบัติ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการ

ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงขึ้นตามลำดับในแต่ละวงจร และเมื่อเริ่มเปรียบเทียบการทดสอบด้านความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดยืดหยุ่นและด้านความคิดริเริ่ม ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติ พบว่า นักเรียนมีคะแนนการคิดทั้ง 3 ด้าน ดังนี้คือ วงจรที่ 1 เฉลี่ยร้อยละ 68.92 วงจรที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 72.92 และวงจรที่ 3 เฉลี่ยร้อยละ 81.31 โดยมีนักเรียนจำนวน 18 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 75 ของนักเรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไปตามกำหนดไว้ ซึ่งบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการวิจัยปฏิบัติการเป็นการปรับปรุงการดำเนินงานซ้ำหลายๆ ครั้ง จนกระทั่งผลการปฏิบัติงานบรรลุจุดประสงค์และ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร เป็นไปตามดับขั้นตอนในการสอน คือ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ผู้วิจัยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยใช้ เกม เพลง ทำให้นักเรียนสนุกสนาน กล้าแสดงออก นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ขึ้นสอน นักเรียนได้เรียนรู้ คำศัพท์ใหม่ โครงสร้างประโยค นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ครบทั้ง 4 ทักษะตาม สถานการณ์ต่างๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจตามเนื้อหาต่างๆ สามารถเชื่อมโยงความรู้ นำมาใช้ในการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดตามลักษณะการคิดได้ในแต่ละกิจกรรม นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดจาก กิจกรรมต่างๆ โดยการคิดคำ การสร้างประโยคและการตั้งชื่อเรื่อง โดยใช้รูปภาพเป็นสื่อ ทำให้นักเรียนมีทักษะทาง ภาษาดีขึ้น ขึ้นสรุป นักเรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้ในแต่ละขั้นตอนในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ตามลักษณะการคิดทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความคิดคล่อง ด้านความคิดยืดหยุ่น และด้านความคิดริเริ่ม ขึ้นประเมินผล นักเรียนทำผลงาน ใบงานได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับเกณฑ์ในการประเมิน ทำให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทาง ภาษาหลังปฏิบัติการสูงกว่าก่อนปฏิบัติการ สาเหตุที่คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เพราะในขณะปฏิบัติการในแต่ละวงจร จะมีการทดสอบย่อย นักเรียนที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ในแต่ละวงจร จะต้อง เรียนซ่อมเสริม ปฏิบัติการซ้ำในวงจรนั้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น เข้าใจเนื้อหา มากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนหลังปฏิบัติการสูงขึ้นไปด้วย ข้อดีของการปฏิบัติการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทาง ภาษา จะช่วยให้นักเรียนเป็นคนที่มีความคิดของตนเองแสดงความคิดหลายทิศทาง มีอิสระทางความคิด เกิดจินตนาการ สามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดเตรียมสื่อการสอนให้ครบถ้วน สะดวกต่อการนำไปใช้ตรวจสอบความถูกต้องของใบความรู้ ใบงาน ให้เหมาะสมกับระยะเวลาที่กำหนดไว้

1.2 ครูควรชี้แจง ปฐมนิเทศ ผู้ช่วยวิจัยและนักเรียนให้เข้าใจขั้นตอนและบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้อง

1.3 การจัดการเรียนรู้ในชี้นำไปใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ควรให้นักเรียนได้ ฝึกเป็นกลุ่มก่อนแล้วจึงฝึกเป็นรายบุคคล เพื่อจะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจที่จะฝึกด้วยตนเอง

1.4 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร เป็นการวัดความคิด สร้างสรรค์จากการเขียนคำ วลี หรือประโยค ผู้สอนควรจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจอย่าง แม่นยำ เกี่ยวกับคำศัพท์ ประเภทและหน้าที่ของคำศัพท์ชนิดต่างๆ วลี ประโยค รวมทั้งโครงสร้างของประโยคตาม กาล ให้เหมาะสมกับมาตรฐานความรู้ของนักเรียนในระดับชั้นนั้น

1.5 ครูผู้สอนควรชี้แจงเกณฑ์การประเมิน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจจุดประสงค์และสามารถทำกิจกรรม ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

1.6 เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ ครูควรแจ้งผลคะแนนการตรวจแบบฝึกหัด แบบทดสอบย่อยท้าย
วงจร เพื่อให้นักเรียนได้ทราบผลการเรียน ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสาร
กับเนื้อหาอื่นๆ และระดับชั้นอื่นๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2.2 ควรมีงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา โดยใช้วิธี การสอนรูปแบบอื่นๆ
ตามความเหมาะสมของเนื้อหาและระดับชั้นเรียน

บรรณานุกรม

ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการ
เรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด ช่วงชั้นที่ 1-2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1.
ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. การวิจัยปฏิบัติการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป, 2552.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์, 2553.

พรรณทิพย์ พุยมูลตรี. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
บ้านดอนแฉม ที่เรียนโดยใช้การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (INFUSION). วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.

พรสวรรค์ สืบอ. สดุดยอดวิธีสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, 2550.

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน, สำนัก. รายงานประจำปี 2547. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.

ละเอียด จุฑานันท์. แนวการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช
2539. กรุงเทพฯ: มาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์, 2541.

วิชาการ, กรม. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

ศรินทิพย์ รักษาสัตย์ และคนอื่นๆ. ภาษาเพื่อการสื่อสาร. เอกสารอบรมครูโครงการยุทธศาสตร์การพัฒนา
ศักยภาพครู สู่ความเป็นผู้นำทางการศึกษา กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ). ขอนแก่น:
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. เอกสารรายงานวิจัยทางการศึกษา การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของ
เด็กไทย ด้านทักษะการคิด. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.

สมใจ สุรินทร์. ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้
โดยใช้รูปแบบ 4 MAT. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.

สุนันท์ สินธพานนท์ และคนอื่นๆ. พัฒนาทักษะการคิด พิชิตการสอน. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง, 2552.

สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2547.

อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด. คู่มือการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)
ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) ในหลักสูตรพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์, 2546.